Náš kláštor zostal bez hostí, ale ľudia vonku zažili niečo z mníšskej stability

Rozhovor redaktora Pavla Rábaru z Konzervatívneho denníka Postoj s benediktínskym mníchom Jánom Dolným o živote počas pandémie.

Hovorí, že medzi karanténou a klauzúrou nie je veľký rozdiel, ibaže tá druhá sa žije natrvalo. Rozpráva, ako počas pandémie žijú mnísi v Kláštore Premenenia Pána v Sampore, či si vydýchli od hostí a pútnikov, ako sa ich dotkla kríza finančne, a vysvetľuje, prečo ho mrzí neposlušnosť voči biskupom pri opatreniach. Benediktínsky kňaz Ján Dolný.

Zvonku to vyzerá, že kláštor a v ňom zatvorení mnísi si nejakú pandémiu ani nevšimnú. Alebo je to inak?

Je pravdou, že v mnohých veciach sa náš život vôbec nezmenil. Vstávali sme rovnako o piatej a o 5:30 sa zišli na ranných chválach, o hodinu neskôr na svätej omši a potom na raňajkách, po ktorých sme sa dali do práce. Čiže naďalej sme žili svojím rytmom modlitby a práce.

Zároveň však platí, že posledné dva mesiace boli pre nás v niečom iné. Aj nás sa dotkla situácia vo svete, citlivo sme vnímali obavy ľudí a prežívali sme ich asi rovnako ako ostatní ľudia.

V čom ste teda pocítili koronakrízu?

Niektorí sa ma už pýtali, ako som tento čas prežíval. Odpovedal som, že medzi karanténou a klauzúrou nie je veľký rozdiel. Obidve znamenajú určité obmedzenia. Pojem karanténa pochádza vraj zo štyridsaťdňovej izolácie lodí v prístave v čase pandémie. Klauzúra je zase stabilná súčasť nášho mníšskeho spôsobu života, keď žijeme do istej miery oddelení od sveta v bratskom spoločenstve.

Nejaký rozdiel tam však asi bude...

Najväčší rozdiel medzi karanténou a klauzúrou spočíva v tom, že karanténu prežíva človek ako niečo dočasné a môže sa tešiť na jej koniec. V prípade klauzúry vyhliadka na koniec neexistuje. Preto musí človek pristupovať ku klauzúre nie ako k obmedzeniu, ale ako k príležitosti. Mal by ju vnímať ako šancu sústrediť sa na toho, komu sa rozhodol venovať život. Pandémia spôsobila, že ľudia prežívali čas karantény, ktorá ich istým spôsobom zavrela do klauzúry.

Vo vašom kláštore bežne prijímate hostí, teraz ste zostali sami. Aké to bolo?

Dom hostí máme stále zatvorený, nemali sme ľudí na bohoslužbách. Napriek tomu sme prežili peknú Veľkú noc. Fakt, že ľudia v kostole chýbajú, posilnil vo mne vedomie, že moja modlitba a prežívanie bohoslužby je niečím, čím akoby zastupujem všetkých, ktorí na nej nemôžu mať účasť.

Kontakt s ľuďmi bol úplne na minime?

Boli sme pomerne izolovaní. Hoci cez bežný deň k nám prídu na svätú omšu dvaja katolíci zo Samporu, v nedeľu to býva od 30 do sto ľudí. Veriaci vzali opatrenia vážne a nikto sa k nám nedomáhal a nedobýjal.

Čo sa týka internetového kontaktu, prežíval som tento čas viac ako príležitosť na stíšenie. Nemyslím si, že virtuálny kontakt dokáže nahradiť bezprostredný, no nakoniec som sa dal nahovoriť na niekoľko online stretnutí s ľuďmi, ktorým robím duchovné sprevádzanie.

Ako vyzerala účasť na svätej omši túto nedeľu?

Hostia síce neboli, na svätú omšu k nám prišlo asi dvadsať ľudí, čo je stále menej, ako chodí bežne.

Kedy prijmete opäť hostí a pútnikov?

Dom hostí otvoríme až začiatkom júna.

Dom hostí zamestnáva časť komunity, či už ide o starostlivosť, ale aj venovaný čas na rozhovory a spovede, plus kuchyňa. Dá sa povedať, že ste si od ľudí vydýchli?

(Úsmev.) V niečom to platí. V našom kláštore – ako to býva v reholiach a mníšskych rádoch – je isté napätie medzi oddelením sa od sveta a hľadaním Boha v samote a na druhej strane otvorením sa ľuďom, ktorí prichádzajú, a službe. Teraz získala táto oblasť iné parametre a spomínaná otvorenosť ľuďom prestala byť nárokom na náš čas. Mohli sme sa viac sústrediť na vnútorný život a hľadanie Boha.

Hodnotíte teda uplynulý čas skôr pozitívne?

Viac ľudí mi to potvrdilo a tiež to tak vnímam, že to bol požehnaný čas. Niektorí z našich bratov sa vyjadrili, že konečne môžeme hlbšie prežívať to, k čomu sme v prvom rade povolaní. Svätý Benedikt v Regule hovorí, že mních je ten, kto hľadá Boha, preto prichádza do kláštora, aby mu vytvoril priestor. V tomto zmysle išlo o istý výdych, ale na druhej strane sme čas využili na iné práce, na ktoré nemáme bežne kapacitu, keď sú u nás hostia.

Čo také ste robili?

Napríklad sme kompletne vyčistili dom hostí, vyprali matrace, natreli okná. Momentálne sme v období zavŕšenia prác na novej stavbe, ktorá bude samotným priestorom kláštora, kam sa chceme v tomto alebo budúcom mesiaci presťahovať. Budovu, kde aktuálne žijeme, necháme celú k dispozícii ako dom hostí. Čiže voľnejšie ruky v tomto období nám umožnili venovať sa posledným úpravám na novej stavbe kláštora.

Náš kláštor zostal bez hostí, ale ľudia vonku zažili niečo z mníšskej stability

Kňaz Ján Dolný žije v benediktínskom kláštore štvrtý rok, predtým pôsobil v USA.

Niektoré komunity si našli aj viac času na seba, nejakú novú záľubu či šport. Ako to bolo u vás?

Vnímam to tak, že na rozdiel od rehoľníkov, ktorí sa viac venujú službe vo svete, my mnísi žijeme ako spoločenstvo viac-menej stále. V tomto som preto nezaregistroval nový priestor pre vzťahy, ktoré treba dobiehať. Tri razy do týždňa máme vyhradený čas tzv. rekreácie, kde sa rozprávame alebo hráme spoločenské hry. Som v kláštore štvrtý rok a stále sa na rekreáciu teším.

Ako ste prežívali tento čas vy osobne?

Túto jar som si našiel viac času na prácu vonku – popri mojich ostatných službách. Osadil som z kvetináčov sekvoje, ktoré som si priviezol ešte z Ameriky, a už sú z nich pekné stromčeky. Zbieral som tiež púpavu a robil púpavový med. Aj takéto veci mi priniesli veľkú radosť.

Mimochodom, v poslednom čase nám pribudli viacerí záujemcovia o život v kláštore. Máme troch nových novicov a troch postulantov. Naše spoločenstvo teda z 12 členov narástlo na 18 ľudí, čo prinieslo novú dynamiku. Počas korony sme síce ostali uzavretí, ale určite nie skysnutí, lebo prišla nová krv.

Zvyšuje sa teda šanca, že kláštor v Sampore bude opátstvom?

Na opátstvo treba 13 mníchov s večnými sľubmi. Momentálne ich máme jedenásť a dvaja sa k večným sľubom v horizonte dvoch rokov blížime. Je teda možné, že povýšenie na štatút opátstva sa blíži.

Mnohí riešia dnes aj finančnú stránku pandémie, váš dom hostí býva počas roka vyhľadávaný, dokončujete veľkú stavbu, je to aj pre vás téma?

Určite. Tým, že staviame, potrebujeme prísun financií a dom hostí je dôležitý zdroj príjmov. Náš ekonóm hovorí, že sa nás to tiež dotklo a v istom zmysle aj my čelíme výzve dôvery, že všetky výdavky spojené so stavbou dokážeme dotiahnuť. Predstavený nám však pripomenul, že sú ľudia, ktorí majú vážne až existenčné problémy, takže nechceme svojimi finančnými ťažkosťami zaťažovať ľudí, ale skôr k tomu pristupovať s dôverou, že ako sa Pán Boh staral doteraz, tak nám pomôže aj v tomto období.

Na druhej strane sa po vašom presťahovaní zvýši kapacita pre hostí, takže možno vám to vynahradia.

Áno, ale to nebude hneď, lebo vzhľadom na ďalšie obmedzenia otvoríme dom hostí spočiatku

pre nejakých šiestich ľudí. Hoci izby budú voľné, predpísané vzdialenosti pri stravovaní nám neumožnia vytvoriť dostatočný priestor pre plnú kapacitu. Ale časom sa to hádam zlepší.

Aká bude kapacita domu hostí po novom?

Teraz máme k dispozícii jedenásť hosťovských izieb, pričom z desiatich sa dajú spraviť dvojposteľové. V časti, ktorú uvoľníme po našom presťahovaní, sa nachádza ďalších 15 izieb, ale z nich nebudú všade „dvojky“. Napriek tomu stanovíme horný strop okolo 40 ľudí.

V čom podľa vás zmenila táto kríza cirkev, kresťana či našu vieru?

Ako hovorí profesor Krčméry, je veľa vecí medzi nebom a zemou a možno sme sa vďaka kríze stali o čosi citlivejší práve na tento rozmer. Súčasný spôsob života v nás oslabuje pocit spolupatričnosti, zabúdame, že každý deň je vo svete veľa utrpenia. Výhody, ktoré prináša život, považujeme za samozrejmosť. Zrazu nás v tomto pandémia stopla a inšpirovala, že tento čas možno venovať viac skúmaniu sa a prehodnocovaniu priorít. Ak je to tak, potom toto obdobie malo pozitívny význam.

Teraz si ľudia mali šancu trochu vyskúšať aj istý rozmer mníšskeho života. Vnímate to tiež tak?

Súčasťou nášho mníšskeho života je stabilita, o ktorej hovorí aj Štěpán Smolen v knihe Buď, kde si. Pripadá mi až úsmevné, že kríza povedala všetkým: Budeš tam, kde si – a istým spôsobom nás prinútila k stabilite, ktorá má svoje pozitívne ovocie.

Dobré je, keď stabilitu človek nevníma ako obmedzenie, ale vďaka nej sa zameria na to, čo je v živote dôležité, a prijme obmedzenia ako priestor, v ktorom sa môže dôsledne venovať modlitbe alebo nejakej časti života. Ako hovorí môj obľúbený svätý, kardinál John Henry Newman, táto dôslednosť, vytrvalosť a konzistentnosť v našom duchovnom úsilí prináša ovocie. Aj mníšska regula stojí na neustálom opakovaní, ktoré pomáha, aby človek rástol vo vzťahu k Bohu a pomáhal pretvárať svoju prirodzenosť.

Vidíte v niečom aj úskalia krízy?

Otázne zostáva, ako sa vyrovnáme s naštrbením zaužívaného sviatostného spôsobu života. Skoro všetci boli ukrátení o prístup k svätému prijímaniu, mnohí aj k sviatosti zmierenia. Sám sa pýtam, čo prinesie tento rozmer koronakrízy. Mohla to byť príležitosť v hľadaní toho, čo cirkev volá duchovné prijímanie, alebo, naopak, hrozí, že príde väčšia vlažnosť v praktizovaní viery. Na to odpovie asi až budúcnosť.

Čo by sme si z toho teda mali odniesť?

Nedávno ste mali na Postoji článok o americkej autorke Flannery O´Connorovej. Kdesi sa vyjadrila, že všetky jej poviedky vychádzajú z toho, ako vníma život – ako drámu, v ktorej sa Božia milosť neúnavne snaží pôsobiť na zatvrdnutú ľudskú prirodzenosť. Preto často v knihách používa násilie a situácie, v ktorých je človek vydaný napospas veľkému zlu, ktoré ho paradoxne prinúti zo svojej bezpečnej reality padnúť na kolená a otvoriť svoje srdce Božej milosti.

Preto si myslím, že spomínaná stabilita je určitým spôsobom násilia. Púštni otcovia často spomínajú výrok Písma, že „od dní Jána Krstiteľa podnes trpí nebeské kráľovstvo násilie a násilníci sa ho zmocňujú“ (Mt 11,12). Slovo násilie je blízke úsiliu a naozaj – duchovný život si skutočne vyžaduje úsilie. Tento čas krízy nás ochudobnil od často domnelých snáh o sebarealizáciu a konfrontoval nás so sebou a úrovňou našich vzťahov. Ide o prvky mníšskej stability, ktorú by sme si mohli so sebou zobrať aj do ďalších dní.

Počas krízy sa ukázali a stále ukazujú aj rozdielnosti názorov v cirkvi. Najprv sa objavili hlasy, ktoré vnímali hygienické opatrenia ako postoj proti viere v Božiu ochranu, akoby išlo o spor viery a rozumu.

Mohlo ísť o isté pokušenie k fideizmu, čiže k jednostrannému dôrazu na rozmer viery. Už scholastická axióma však tvrdí, že milosť buduje na prirodzenosti. Ak teda išlo o to, či sa sväté prijímanie ako duchovný liek môže stať zdrojom nákazy, napadá mi otázka, či potom môžeme odložiť úplne bokom akékoľvek hygienické predpisy a pokojne rozdávať eucharistiu s neumytými rukami?

Ale viac ako tieto a podobné otázky ma veľmi mrzí iná skutočnosť – a síce malá dôvera k našim cirkevným autoritám. Ak totiž poslúcham predstaveného do tej miery, pokiaľ jeho rozhodnutia zodpovedajú mojim predstavám, tak neposlúcham predstaveného, ale svoje predstavy.

Čo konkrétne máte na mysli? Lebo výhrady voči hierarchii zaznievali na začiatku, prečo zatvárajú kostoly, až po aktuálnu polemiku o prijímaní na ruku.

Mám na mysli všetko, hoci vypuklé je to aj teraz pri rozhodnutí o prijímaní na ruku. Priznávam, že môžem byť ovplyvnený tým, že som prežil desať rokov v Spojených štátoch. Prišiel som tam s predsudkami a bol som veľmi prekvapený úrovňou náboženského života, ktorý som v USA našiel – možno nie na celospoločenskej úrovni, ale vo farnostiach, kde som slúžil, som videl veľa príkladov autentickej viery.

Aj táto skúsenosť mi pomáha nájsť perspektívu a postoj k takýmto, azda čiastočným otázkam, ktoré nemožno označiť za rozhodujúce. Lebo je pravdou, že niekto môže eucharistiu prijať chladne aj do úst a, naopak, iný s veľkou bázňou aj na ruku.

Som za to, aby sa nemenil zaužívaný spôsob, ale ak je na to vážny dôvod a naši biskupi o tom rozhodnú, tak to jednoducho pokorne prijmime.

Pavol Rábara

Foto – archív J. D.

The post Náš kláštor zostal bez hostí, ale ľudia vonku zažili niečo z mníšskej stability appeared first on Zasvätený život.

(Zamyslenie zo stránky zasvatenyzivot.sk.)